

Úřad přidělenec obrany při velvyslanectví České republiky v Belgii

HROBY ČESKOSLOVENSKÝCH VOJÁKŮ V BELGII

Brusel 2005

Hroby československých vojáků v Belgii

OBSAH

Úvod	4
Vybrané historické souvislosti s pohřbenými čs. vojáky v belgickém De Panne ..	5
Přehledná mapa hrobů	7
Commonwealth War Graves Commission (CWGC) - britská komise pečující o válečné hroby	8
DE PANNE COMMUNAL CEMETERY (De Panne) ADINKERKE MILITARY CEMETERY (De Panne – Adinkerke) mapa obou hřbitovů	10
DE PANNE COMMUNAL CEMETERY (De Panne) seznam pohřbených vojáků, foto	11
ADINKERKE MILITARY CEMETERY (De Panne – Adinkerke) mapa	12
seznam pohřbených vojáků	13
foto	14
ADINKERKE MILITARY CEMETERY (De Panne – Adinkerke) foto každoroční ceremonie	15
BRUGGE GENERAL CEMETERY (Brugge) mapa	16
seznam pohřbených vojáků, foto	17
VEURNE COMMUNAL CEMETERY EXTENSION (Veurne) mapa	18
seznam pohřbených vojáků, foto	19
SCHOONSELHOF CEMETERY (Antwerpen) mapa	20
seznam pohřbených vojáků, foto	21
YPRES TOWN CEMETERY EXTENSION (Ieper), DRANOUTER (pomník) mapa	22
seznam pohřbených vojáků, foto	23
TYNE COT CEMETERY (Zonnebeke) mapa	24
seznam pohřbených vojáků, foto	25
Informace k některým pohřbeným vojákům	26
Poznámky a použité prameny	37

Hroby československých vojáků padlých v první a druhé světové válce a pohřbených v Belgii

Úvod

Když jsem v říjnu 2003 přebíral funkci přidělence obrany České republiky v Belgii s odpovědností za země Beneluxu, netušil jsem, kolik historie a lidských osudů se skrývá za 54 hroby československých vojáků, kteří v dávné minulosti bojovali za naši svobodu a zde v Belgii ukončili svoji životní poutí. V rámci oficiálních aktivit jsem navštívil některé hroby našich vojáků a následně i v rámci soukromých návštěv jsem postupně vzdal poctu všem padlým československým vojákům na území Belgie. Při studiu dostupné literatury jsem narazil na některé nesrovnalosti (počty a umístění hrobů), proto jsem se rozhodl zrevidovat tuto problematiku a výsledky svého bádání doplnit o nové poznatky, fotografie a dokumenty. V prosinci 2005 bylo možné říci, že základní dostupné údaje jsou pohromadě a vznikla tato publikace, která by měla především sloužit pro vojenské a politické představitele ČR, pro jejich prvotní orientaci a uvědomění si historických souvislostí. Je škoda, že zatímco existuje řada dostupných pramenů k padlým československým letcům (zejména díky panu Jiřímu Rajlichovi z Vojenského historického ústavu v Praze, ale i dalším), informace o padlých příslušnících pozemních jednotek jsou řídké. Musím ale přiznat, že při dalších povinnostech jsem neměl mnoho času studovat detailně veškeré prameny. Věřím proto, že se postupně najdou následovníci, kteří tuto publikaci doplní i o příběhy zbylých vojáků. Mohu zde vyjádřit jedno doporučení – oficiálně zahájit jednání s organizací CWGC (viz dále v textu), aby napravila nedostatky v databázi československých vojáků, kteří jsou pohřbeni na hřbitovech spravovaných touto organizací (hodnosti, **státní příslušnost!**, možnost vyhledání čs. vojáků v databázi CWGC a další).

Chtěl bych na tomto místě poděkovat mojí manželce Miladě, která se společně se mnou podílela na „znovuobjevování“ naší historie, pořídila většinu fotografií a graficky dala tuto publikaci dohromady. Bez její pomoci by tento dokument nemohl vzniknout.

V Bruselu dne 30. prosince 2005

plukovník Ing. Jaroslav Malý

Vybrané historické souvislosti s pohřbenými československými vojáky v belgickém městě De Panne

Dne 12. 8. 1940 byla ve Velké Británii vytvořena **1. čs. smíšená brigáda**. Základem byly zbytky bývalé 1. čs. divize po jejich evakuaci z Francie a reorganizaci. Velitelem se stal generál Bohumil Miroslav–Neumann, který převzal dne 23. července velení divize od generála Rudolfa Viesta. K dispozici měl tenkrát 3 276 mužů. Dne 28.9. převzali čs. vojáci britské uniformy a zbraně a 15. října se přemístili do výcvikového prostoru ve střední Anglii (velitelství brigády bylo v Leamingtonu). 28. října vykonali přísahu a zahájili výcvik. Dne 1.7.1941 byla brigáda reorganizována v **1. čs. samostatnou brigádu**. Až do května 1942 byla rozmístěna v prostoru Leamingtonu. Prováděla běžný výcvik, technická, taktická a proti-invační cvičení a zasahovala při záchranných pracích v rozbombardovaném Coventry.

15.5.1942 se přemístila do jižní Anglie, kde se podílela na obraně pobřeží a letišť. Velitelství bylo v Ilminsteru. Dne 24.8.1942 se přesunula na východní pobřeží, podílela se na obraně úseku Great Yarmouth-Southwold. Velitelství bylo v Lowestoftu. Koncem roku 1942 měla brigáda 3 296 mužů. Od 15.1.1943 se stal velitelem plk. J. Kratochvíl.

Dne 9.2. se brigáda přesunula k obraně úseku Felixtown-Walton on the Naze na východním pobřeží. Velitelství bylo v Harwichi. 8.3.1943 převzal velení plk. (od 1.8. generál) Alois Liška. V srpnu se k brigádě připojili příslušníci jednotky ze Středního východu a dnem 1.9.1943 oba celky splynuly v **Čs. samostatnou obrněnou brigádu**, která měla v té chvíli celkem 4 046 mužů.

28. září 1943 se brigáda přesunula do střední Anglie (okolí Northamptonu), kde absolvovala výcvik s tankovou technikou. V květnu – srpnu 1944 pokračoval výcvik v jižním Skotsku. Po zahájení invaze v Normandii byla 7.6.1944 vyhlášena mobilizace brigády, 7. srpna začal přesun ze Skotka. 30.8.1944 se brigáda v síle 4 259 mužů nalodila k plavbě přes Kanál. Na Britských ostrovech, v Southend on Sea, zůstala bojová záloha brigády a výcvikové středisko.

Po čtyřtýdenním pobytu v zápolí a nezbytném doplnění se čs. vojáci **5.10.1944 přesunuli k francouzskému přístavu Dunkerque a ve dnech 6.–8. října převzali jeho obléhání**. Toto rozhodnutí bylo ze strany spojeneckého velení diktováno zejména obavou, že brigáda, které ještě v polovině září scházelo do předepsaných počtů 173 mužů, nebude schopna plynule nahrazovat eventuální ztráty.

Na podzim 1944 hájila obležený přístav německá posádka, sestávající z 10 496 mužů pozemního vojska a 1 743 příslušníků námořnictva (stav dle německého hlášení ze dne 25.11.1944). Posádce velel viceadmirál Friedrich Frisius, který se opíral o silné dělostřelectvo a důmyslný systém přírodních i umělých překážek, včetně záplav a minových polí. **Tzv. dunkerqueská kapsa byla 26 km dlouhá a 8 km široká**. Z vnitrozemí ji obepínaly tři obranné linie, zpevněné betonovými pevnůstkami, zemními kryty a různými zátarasy. Čára dotyku byla velmi nezřetelná a proměnlivá, tvořily ji izolované farmy a jiné opuštěné budovy, přeměněné oběma stranami v opěrné body. Mezi nimi byla země nikoho, představující prostor pro rušivé akce a průzkumnou činnost.

Úkolem čs. obrněné brigády bylo uzavřít nepřítele v dosavadním postavení a různými formami útočné činnosti jej přinutit, aby zanechal dalšího odporu a vzdal se. V první řadě se ovšem jednalo o to, aby mu nebyla poskytnuta možnost rušit těl a zejména komunikaci

spojeneckých vojsk. První bojové střetnutí absolvovali čs. vojáci takřka bezprostředně po svém příchodu, ve dnech 8.–10. října 1944. V následujícím období probíhala spíše průzkumná činnost a akce místního významu. Vojáci sbírali bojové zkušenosti a seznamovali se se situací. **K první větší bojové akci, v níž brigáda převzala iniciativu, došlo 28. října 1944 ve východní části perimetru.** Akce byla pro Němce překvapením a skončila úspěchem. Nepřítel ztratil přes 500 mužů na padlých a zajatých. Vlastní ztráty byly relativně nízké – 11 padlých, 36 raněných a 3 nezvěstní.

Podobný násilný průzkum, **opět ve východní části perimetru,** byl opakován 5. listopadu. Tato akce skončila v podstatě neúspěchem. Nepřítel kladl tuhý odpor a způsobil útočícím jednotkám značné ztráty - 26 vojáků padlo, 59 bylo raněno, 9 nezvěstných. Ztraceno bylo rovněž 12 tanků. Následovala opět průzkumná činnost a akce místního významu. Od 8. října 1944 do 19. ledna 1945 se vzdalo celkem 669 nepřátelských vojáků a 9 důstojníků.

K posledním těžkým bojům došlo u Dunkerque v první polovině dubna 1945. Příslušníci brigády byli nuceni odrazet několik nepřátelských pokusů o výpad, nejvážnější v noci z 9. na 10.4.1945 v jihozápadním úseku perimetru. Boje, trvající až do příměří (odklizení padlých, výměna zajatců), sjednaného na dny 16.–18.4., nepřinesly významnějších situačních změn. Brigáda měla v tomto období přes 50 padlých a více než 100 raněných.

Dne 9.5.1945 v 9,20 hodin se na velitelské stanoviště brigády dostavil viceadmirál Friedrich Frisius a podepsal kapitulaci obležené posádky. Podle nejnovějších údajů měla čs. brigáda od okamžiku vylodění v severní Francii celkem 195 padlých, včetně 13 mužů, kteří zahynuli při výkonu služby (dopravní nehody apod.). V době německé kapitulace činil její početní stav 324 důstojníků a 5 352 poddůstojníků a vojáků. U bojové zálohy bylo soustředěno dalších 2 473 mužů.

Belgické město La Panne (ve vlámském jazyce De Panne) leželo tehdy asi 5 – 6 kilometrů v týlu východního, „suchého“ úseku perimetru. Tento úsek se táhl od východního okraje městečka Bray Dunes (na mořském pobřeží) až po hranici území, zaplaveného vodami několika kanálů (východně Ghyvelde). Přístupy k La Panne byly kryty silami dvou jednotek čs. samostatné obrněné brigády. Úsek, sahající od moře až po kanál Dunkerque – Furnes, držel motorizovaný prapor. V úseku, táhnoucím se na jih od kanálu Dunkerque-Furnes až po Ghyvelde, rozvíjel bojovou činnost 2. tankový prapor.

Hroby československých vojáků padlých v první a druhé světové válce a pochovaných v Belgii

PŘEHLEDNÁ MAPA HROBŮ

ADINKERKE MILITARY CEMETERY (De Panne-Adinkerke)	40 hrobů
BRUGGE GENERAL CEMETERY (Brugge)	1 hrob
DE PANNE COMMUNAL CEMETERY (De Panne)	8 hrobů
VEURNE COMMUNAL CEMETERY EXTENSION (Veurne)	2 hroby
SCHOONSELHOF CEMETERY (Antwerpen)	1 hrob
TYNE COT CEMETERY (Zonnebeke)	1 hrob (1. sv. válka)
YPRES TOWN CEMETERY EXTENSION (Ieper/Yper)	1 hrob
Celkem	54 hrobů

Commonwealth War Graves Commission (CWGC) - britská komise pečující o válečné hroby

Všechny vojenské hroby československých vojáků padlých v Belgii během obou světových válek jsou spravovány britskou společností „Commonwealth War Graves Commission (CWGC)“. Tato společnost spravuje válečné hroby padlých vojáků bojujících za Britské společenství (tzn. nejenom Velké Británie, ale i jejích bývalých kolonií – Kanady, Austrálie, Nového Zélandu, Jižní Afriky a Indie) v obou světových válkách.

Komise vede ve své databázi 1,7 miliónů osob, které zemřely během obou světových válek a 23 000 hřbitovů, památníků a jiných vzpomínkových míst po celém světě. V databázi lze také nalézt 67 000 civilistů z Commonwealthu (země Britského společenství), kteří zahynuli při útocích nepřítele ve druhé světové válce. Komise přímo spravuje 925 000 válečných hrobů s nalezenými pozůstatky vojáků padlých za Commonwealth. Obětem, jejichž pozůstatky nebyly nalezeny, jsou věnovány četné památníky s uvedením jejich jmen. Válečné hroby se nachází ve 150 zemích, z velké části na 2 500 hřbitovech a místech vybudovaných touto komisí.

Některé válečné hroby jsou součástí civilních hřbitovů. V České republice CWGC např. spravuje vojenské hroby Britského společenství na hřbitově v Praze Olšanech.

Společnost je financována vládami Velké Británie, Kanady, Austrálie, Nového Zélandu, Jižní Afriky a Indie, přičemž největší finanční podíl má Velká Británie (78,43%).

Mezi největší hřbitovy spravované CWGC patří Tyne Cot Cemetery v Zonnebeke v Belgii. Leží na rozloze 3,5 hektaru a je na něm přes 11 000 hrobů.

Obr. Hřbitov Tyne Cot z leteckého snímku

Commonwealth War Graves Commission - britská komise pečující o válečné hroby

Kontakty:

webová stránka: <http://www.cwgc.org>

Head Office

Commonwealth War Graves Commission
2 Marlow Road
Maidenhead
Berkshire
SL6 7DX
United Kingdom
Tel: (01628) 634221
Fax: (01628) 771208
E-mail: casualty.enq@cwgc.org

Northern Europe Area

Commonwealth War Graves Commission
Elverdingsestraat 82
B-8900 Ieper
Belgium
Tel: (057) 20 01 18
Fax: (057) 21 80 14
E-mail: neaoffice@cwgc.org

Na webové stránce existují další kontaktní adresy pro ostatní země.

Náhrobky na všech vojenských hřbitovech mají stejný tvar – do oblouku. Náhrobky vojáků české národnosti však mají tvar odlišný - hranatý (polské náhrobky jsou zakončeny lomeným obloukem).

náhrobky národností Britského společenství

náhrobek československých vojáků

ADINKERKE MILITARY CEMETERY (De Panne – Adinkerke)
DE PANNE COMMUNAL CEMETERY (De Panne)
(Adinkerke je část města De Panne)

mapa obou hřbitovů

Z Bruselu směr Gent, Oostende dálnice A 10 (E40). Za sjezdem č. 6 odbočit na dálnici č. A18 (E 40) směr Dunkerque. Odbočit na De Panne - sjezd č. 1 (pozor - před tímto sjezdem ještě sjezd 1a).

DE PANNE COMMUNAL CEMETERY (De Panne)

seznam pohřbených

	Příjmení	Jméno	Hodnost uvedená v databázi C.W.G.C	Hodnost uvedená na náhrobku	Datum úmrtí	Datum narození z náhrobku
1.	ELIÁŠ	Břetislav	Soldier	kpt.	6.3.1945	28.11.1911
2.	KARPE	Artur	Soldier	čet.	22.1.1945	5.6.1913
3.	MALYJUREK	František	Soldier	voj.	20.1.1945	2.11.1924
4.	MATYÁŠEK	Karel	Soldier	des.	28.3.1945	15.7.1922
5.	MELOKO	Pepe	Soldier	voj.	1.2.1945	20.1.1925
6.	MUŽÍK	Oldřich	Soldier	voj.	5.3.1945	26.1.1923
7.	OLSAR	Jaroslav	Soldier	voj.	5.1.1945	10.4.1925
8.	SPACH	Gustav	Soldier	svob.asp.	27.4.1945	16.1.1921

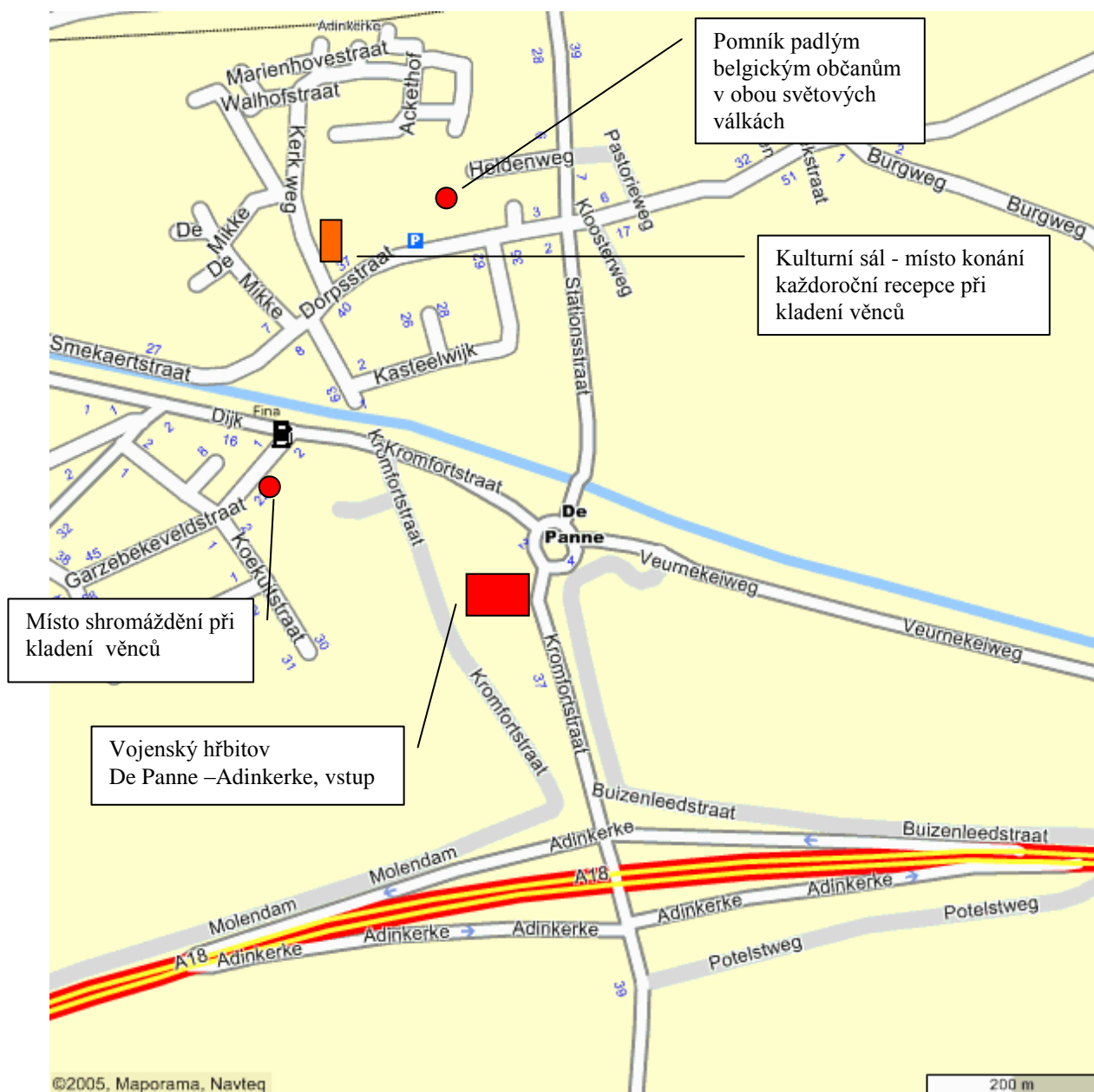
DE PANNE COMMUNAL CEMETERY (De Panne)

foto

ADINKERKE MILITARY CEMETERY (De Panne – Adinkerke)

mapa

Z Bruselu směr Gent, Oostende dálnice A 10 (E40). Za sjezdem č. 6 odbočit na dálnici č. A18 (E 40) směr Dunkerque. Odbočit na De Panne - sjezd č. 1 (pozor - před tímto sjezdem ještě sjezd). Na kruhovém objezdu doleva a první úzkou uličkou Kromfortstraat doleva. Hřbitov po levé straně.

ADINKERKE MILITARY CEMETERY (De Panne – Adinkerke)
seznam pohřbených

	Příjmení	Jméno	Hodnost uvedená v databázi C.W.G.C	Hodnost uvedená na náhrobku	Datum úmrťi	Datum narození z náhrobku
1.	BEDNAREK	Zdeněk	Soldier	voj.	5.11.1944	23.9.1924
2.	BERGLER	Vilém	Soldier	čet. asp.	5.11.1944	8.10.1919
3.	CALETKA	Otakar	Soldier	ppor. in m.	5.10.1944	11.9.1913
4.	ČOLKO	Pavel	Soldier	čet.	5.11.1944	23.11.1915
5.	DAVIDOVIČ	Ludvík	Soldier	voj.	5.11.1944	8.2.1914
6.	DOPPLER	Josef	Soldier	voj.	15.10.1944	3.7.1910
7.	DUBIL	Josef	Soldier	voj.	5.11.1944	20.1.1910
8.	DUDA	Augustin	Soldier	čet.	5.11.1944	20.12.1911
9.	ELBERT	Ladislav	Soldier	des. asp.	5.11.1944	11.11.1916
10.	FRIED	Ota	Soldier	voj.	5.11.1944	19.9.1908
11.	GABRIEL	Otakar	Soldier	des.	9.10.1944	29.7.1922
12.	GLASEL	Imrich	Soldier	rotný asp.	5.11.1944	25.1.1917
13.	GRÜNBAUM	Andrej (na náhrobku Ondřej)	Soldier	voj.	28.10.1944	1.7.1914
14.	HANZEL	Abraham	Soldier	des.	20.12.1944	29.10.1916
15.	HENZL	František	Soldier	sub.	20.12.1944	30.3.1915
16.	HORKY	Alois	Soldier	des.	24.12.1944	15.6.1912
17.	HORNAK	Jan	Soldier	voj.	5.11.1944	8.3.1909
18.	JÍLEK	Josef	Soldier	rotný	28.10.1944	10.12.1914
19.	JURICEK	František	Soldier	voj.	5.11.1944	14.8.1922
20.	KNOT	Antonín	Soldier	svob.	5.11.1944	4.6.1911
21.	KOHN	Bedřich	Soldier	voj.	4.11.1944	20.8.1913
22.	KUNES	Václav	Soldier	voj.	5.11.1944	24.9.1921
23.	LACKOVIC	Ladislav	Soldier	voj.	20.12.1944	27.3.1918
24.	LORBER	Izak	Soldier	voj.	28.10.1944	6.2.1916
25.	MAIXNER	Jan	Soldier	čet.asp.	5.11.1944	2.6.1914
26.	MARVAN – DŘÍVE MERMELSTEIN	Jakub	Soldier	des.	28.10.1944	22.2.1914
27.	MAUTNER	Jiří	Soldier	svob.asp.	28.10.1944	18.12.1914
28.	PRASEK	Antonín	Soldier	des.	28.10.1944	27.5.1919
29.	PROPPER	Heinz	Soldier	voj.	5.11.1944	30.8.1915
30.	ROSENFELD	Alexander	Soldier	voj.	10.12.1944	6.2.1922
31.	ROTHENBERG	David	Soldier	voj.	5.11.1944	10.9.1911
32.	SCHEFFEL	Adolf	Soldier	čet.	5.11.1944	21.9.1913
33.	SCHWARZCZ	Evžen	Soldier	čet.	5.11.1944	1.2.1919
34.	SKALA	Ferd	Soldier	voj.	5.11.1944	22.7.1922
35.	SOSKA	Karel	Soldier	svob.	5.11.1944	3.11.1913
36.	TERRAY	Ladislav	Soldier	čet.asp.	28.10.1944	13.3.1920
37.	UHER	Karel	Soldier	čet.	28.10.1944	17.1.1900
38.	WEIL	Herbert	Soldier	rotný	5.11.1944	23.1.1914
39.	ZERDIK	Josef	Soldier	rotný	5.11.1944	20.12.1913
40.	neznámý voják		Soldier		5.11.1944	

ADINKERKE MILITARY CEMETERY (De Panne – Adinkerke)

foto

ADINKERKE MILITARY CEMETERY (De Panne – Adinkerke)

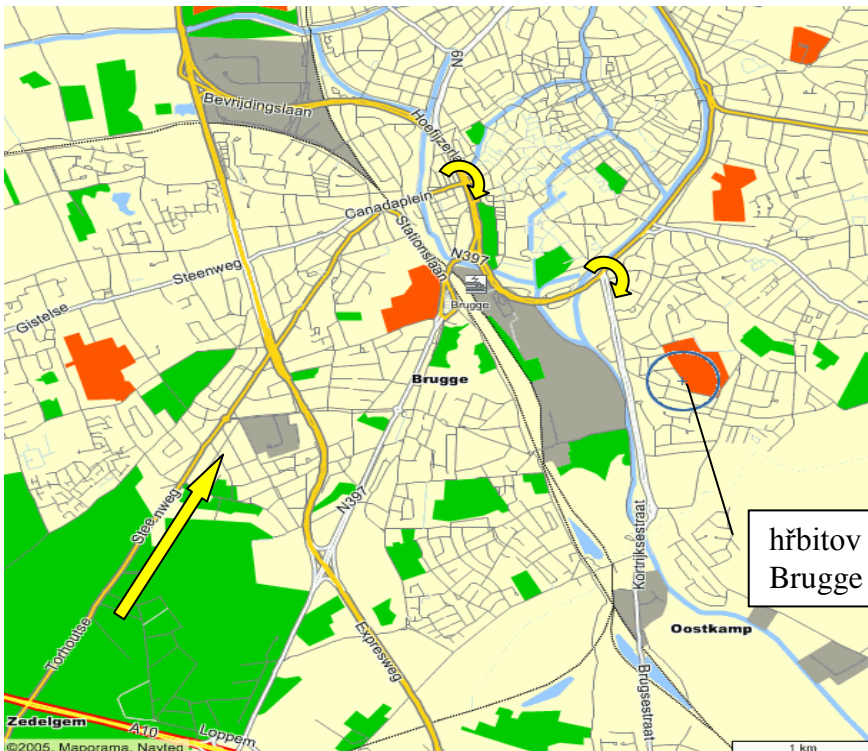
foto každoroční ceremonie konané v květnu

Ceremonie je organizovaná každý rok v květnu radnicí De Panne společně s velvyslanectvími České republiky a Slovenské republiky. Velvyslanectví se v organizování ceremonie každý rok střídají. Průvod klade květiny na vojenském hřbitově v Adinkerke a k památníku padlých belgických občanů v obou světových válkách. Před ceremonií v Adinkerke jsou položeny květiny zástupci radnice a obou velvyslanectví také na vojenské hroby československých vojáků v De Panne.

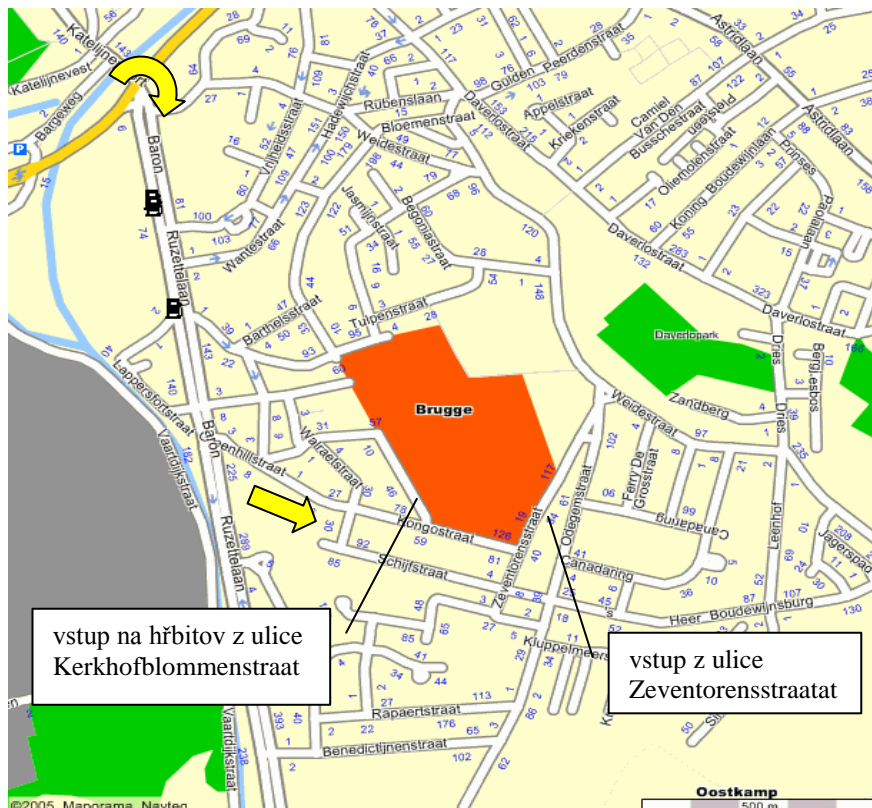

BRUGGE GENERAL CEMETERY (Brugge)

mapa

Z Bruselu směr Gent, Brugge dálnice A10 (E40). Na sjezdu č. 7 odbočit na silnici č. 397 směr Brugge centrum. Podjet trať u nádraží a odbočit vpravo na okruh směr Maldegem. Projet kolem nádraží (po pravé straně) a za mostem odbočit vpravo na silnici N50 směr Oostkamp

Za první světelnou křižovatkou odbočit doleva do ulice Greenhillstraat, stále rovně po ulici Kongostraat. Poté odbočit doleva kolem hřbitovní zdi buď do ulice Kerkhofblommenstraat nebo Zeventorensstraat

BRUGGE GENERAL CEMETERY (Brugge)

seznam pohřbených

Příjmení	Jméno	Hodnost uvedená v databázi C.W.G.C	Hodnost uvedená na náhrobku	Datum úmrtí	Datum narození z náhrobku
DONDA *	Zdeněk	Flight Lieutenant	Flight Lieutenant, Poručík letec v záloze	31.12.1944	5.8.1921

BRUGGE GENERAL CEMETERY (Brugge)

foto

* - na konci dokumentu uvedeny další dostupné informace

VEURNE COMMUNAL CEMETERY EXTENSION (Veurne)

mapa

Z Bruselu směr Gent, Ostende dálnice A 10 (E40). Za sjezdem č. 6 odbočit na dálnici č. A 18 (E 40) směr Dunkerque. Na sjezdu č. 1a sjet na silnici č. N8 směr Koksijde a dále odbočit na Veurne - centrum

Za mostem na kruhovém objezdu vpravo stále po okruhu (ulice Peter Benoitlaan, Lindendreef, Karel Coggelaan, Oude Vestingstraat). Hřbitov po pravé straně před hasičskou stanicí – v ulici Oude Vestingstraat

VEURNE COMMUNAL CEMETERY EXTENSION (Veurne)

seznam pohřbených

	Příjmení	Jméno	Hodnost uvedená v databázi C.W.G.C	Hodnost uvedená na náhrobku	Datum úmrtí	Datum narození z náhrobku
1.	MORCHE	Bedřich Pavel	Soldier	voj.	5.11.1944	18.10.1905
2.	POBOŘIL	Ludvík	Soldier	rt.asp.	28.10.1944	21.8.1918

VEURNE COMMUNAL CEMETERY EXTENSION (Veurne)

foto

SCHOONSELHOF CEMETERY (Antwerpen)

mapa

Z Bruselu po dálnici A1 směř Antverpy. Na sjezdu č. 6 (poslední sjezd před tunelem) směř Wilrijk, Hoboken. Po sjezdu z dálnice odbočit vlevo na silnici – okruhu R11 směř Wilrijk, Hoboken. Stále rovně směř Antwerpen (ring) Hoboken (neodbočit na Wilrijk – centrum). Podjet dálnici rovně (pod podjezdem dálnice je bílá značka „crematorium“). Minout po levé straně krematorium (rozsáhlá budova se zelenou střechou). Asi po 500m silnice končí křižovatkou s restaurací. Těsně před ní vlevo vjezd na hřbitov (ulice nemá název, je to prostě silniční okruh R11). U vjezdu je malý cihlový domeček s doškovou střechou. U vjezdu do areálu je po levé straně zelená cedule Commonwealth War Graves Commission. Hřbitov je rozsáhlý. Do areálu hřbitova je možné vjet autem. Po vjezdu do areálu stále rovně. Na druhé křižovatce vlevo, po levé straně zámček s můstkem a hned za ním po pravé straně vojenský hřbitov. Pozor na otevírací dobu. Po zavírací době se brány bez milosti zavírají.

SCHOONSELHOF CEMETERY (Antwerpen)

seznam pohřbených

	Příjmení	Jméno	Hodnost uvedená v databázi C.W.G.C	Hodnost uvedená na náhrobku	Datum úmrtí	Datum narození z náhrobku
1.	MRTVÝ *	Arnošt	Warrant Officer	RTM. LET. V ZÁL.	19.4.1944	12.1.1916

SCHOONSELHOF CEMETERY (Antwerpen)

foto

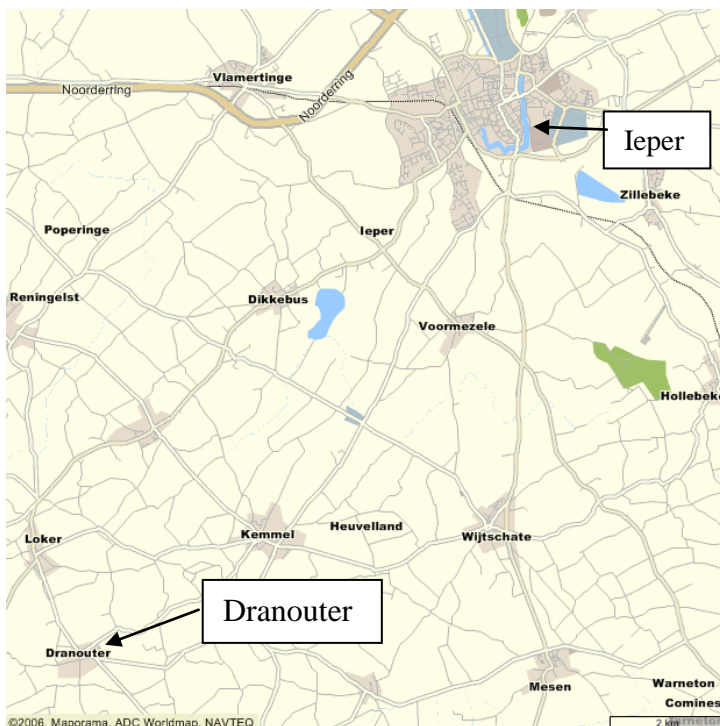
* - na konci dokumentu uvedeny další dostupné informace

YPRES TOWN CEMETERY EXTENSION (Ieper)

mapa

Dálnicí č. A10 (E40) z Bruselu směr Gent, potom dálnicí č. A14 (E17) na Kortrijk a nakonec dálnicí č. A19 směr Ieper. Na sjezdu č. 4 odbočit směrem Ieper – centrum a držet stále směrem centrum. Na první světelné křižovatce doprava na Zonnebeke do ulice Zonnebeekseweg. Hned za křižovatkou vpravo hřbitovní zeď z červených cihel. Vchod na hřbitov na konci zdi u domu č. 6.

Dranouter – pomník v místě dopadu letadla seržanta Pavlíka.

YPRES TOWN CEMETERY EXTENSION (Ieper)

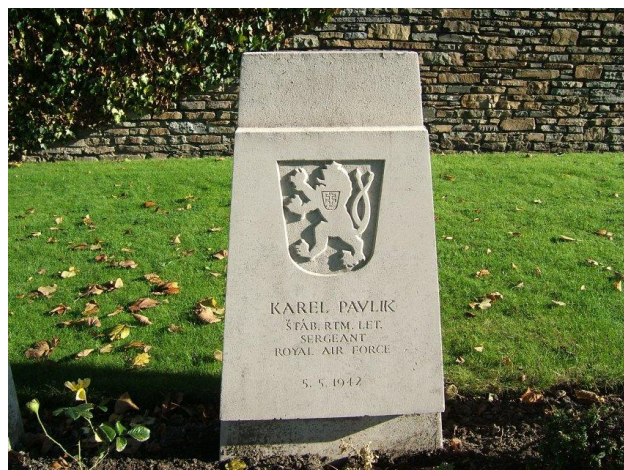
seznam pohřbených

	Příjmení	Jméno	Hodnost uvedená v databázi C.W.G.C	Hodnost uvedená na náhrobku	Datum úmrtí	Datum narození z náhrobku
1.	PAVLIK *	Karel	Sergeant	ŠTÁB.RTM. LET SERGEANT	5.5.1942	----

Dne 28.8.1999 byl odhalen v blízkosti místa dopadu letadla pomník seržantu Pavlíkovi v obci Dranouter – jihozápadně od Ieper.

YPRES TOWN CEMETERY EXTENSION (Ieper)

foto

DRANOUTER

foto

* - na konci této publikace jsou uvedeny další dostupné informace

TYNE COT CEMETERY (Zonnebeke)

mapa

Dálnici č. A10 (E40) z Bruselu směr Gent, potom dálnici č. A14 (E17) na Kortrijk a nakonec dálnici č. A19 směr Ieper. Na sjezdu č. 4 odbočit na Zonnebeke (silnice č. N 37) a u Zonnebeke na kruhovém objezdu odbočit doprava na centrum (silnice N332). Po této silnici č. N332 by se také přijelo směrem od hřbitova YPRES TOWN CEMETERY EXTENSION v Ieper. Projet Zonnebeke stále rovně. Na kruhovém objezdu u kostela stále rovně na Morslede, Roesednale. Za Zonnebeke na kruhovém objezdu s bílou sochou hlavy doleva na Passendale (N303).

V Zonnebeke-Passendale odbočit doleva – značeno zelenou šipkou směrovkou – Tyne Cot Cemetery do ulice Tynecotstraat.

TYNE COT CEMETERY (Zonnebeke)

seznam pohřbených

	Příjmení	Jméno	Hodnost uvedená v databázi C.W.G.C	Hodnost uvedená na náhrobku	Datum úmrtí	Datum narození z náhrobku
1.	NAPLAVA	D.	Private	Pionner	12.11.1917	-

Je sporné mluvit o československém vojákovvi. D. Náplava bojoval na straně Kanady v době, kdy Československo ještě neexistovalo. Na náhrobku má znak kanadského javoru. Jeho český původ však prozrazuje český nápis na náhrobku :“Lehkou ti země Belgie, chloubu matky Čechie.“ A také záznam v seznamu padlých:“Son of Josef and Kristina Naplava, of Zadovice, Morava. Czechoslovakia“. Hrob není tentokrát odlišen tvarem náhrobku. Lze ho však najít v první řadě hned nalevo od vchodu, druhý hrob. Jeho původní hrob (bylo zde v minulosti více vojenských hřbitovů) byl zničen v rámci dalších bojů a spolu s ostatními byl přenesen na současné místo.

TYNE COT CEMETERY (Zonnebeke)

foto

Informace k některým padlým československým vojákům v Belgii

1)

Níže uvedené informace jsou z knihy Jiřího Rajlichy – Na nebi hrdého Albionu, 7. část. V knize jsou zdokumentováni všichni českoslovenští letci padlí za druhé světové války.

Zde zmínění českoslovenští letci jsou v seznamech padlých označeni symbolem hvězdičky - *.

Zdeněk DONDA – hřbitov Brugge general cemetery (Brugge)

31. 12. 44 312.	Spitfire F.Mk.IXC MH354 (DU-J)	Korteboeken, poblíž Lovendegem, Belgie padl
F/Lt Zdeněk Donda		

Nevrátil se z doprovodu Lancasterů nad nádraží Vohwinckel u Solingenu v Porúří (operace *Ramrod 1423*), k němuž startoval s čs. křídlem (310., 312. a 313. peruť) ve 13.35 z polního letiště B-67 v Urselu. Cestou ohlásil, že mu dochází benzín a že se bude snažit doletět do Urselu (20 km severozáp. od Gentu). Klesl do nižší letové hladiny a pak ostatním zmizel z dohledu.

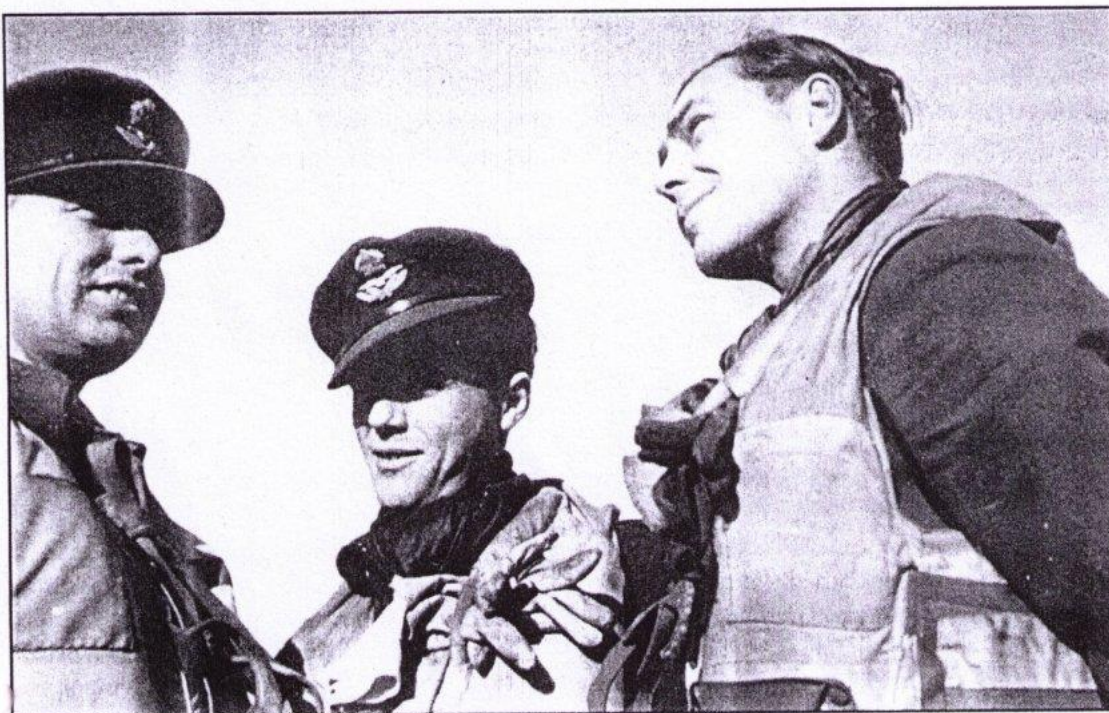
Později vyšlo najevo, že okolnosti jej donutily nouzově přistát v terénu nedaleko od Korteboekenu nedaleko od Gentu v Belgii. Při tvrdém dosednutí na poli letoun havaroval (kat.

F/Lt Zdeněk Donda (312. peruť), poslední padlý československý letec v předposledním válečném roce. Na Silvestra po doprovodu Lancasterů pro nedostatek paliva přistával v Belgii, ale manévr skončil smrtelnou havárií. (via A. Potecký)

E). Těžce zraněného F/Lt Donda sice ze zdemolované kabiny vyprostili, ale nedlouho po převozu do nemocnice Sevel-Seget (Lovendegem) skonal. Byl pohřben 3. I. 1945 na všeobecném hřbitově v belgických Bruggách (hrob č. 63-6-5).

Arnošt Mrtvý – Schoonselhof cemetery (Antwerpen)

Piloti 313. peruti, zleva F/Lt Stanislav Rejthar, F/Sgt Arnošt Mrtvý († 19. 4. 1944) a F/Lt Benignus Stefan († 8. 3. 1943).

Piloti britské 65. stíhací perute včetně tří Čechoslováků, kteří jsou mezi stojícími: Sgt Svatopluk Štulíř (první zleva), Sgt Arnošt Mrtvý (třetí zleva) a Sgt Václav Přerost (první zprava). Všichni tři padli - Štulíř 8. 11. 1941 u 65. peruti, Mrtvý 19. 4. 1944 u 313. peruti a Přerost 31. 12. 1943 u 2. TEU. (F. Loucký)

28. 9. 41	313.	Spitfire Mk.IIA P7973 (RY-H) Sgt Arnošt Mrtvý	letišťe Morlaix, Francie nezraněn

Při doprovodu bitevních Whirlwindů od 263. peruti (vedených W/Cdr A. H. Donaldsonem, DFC, AFC, jehož stroj P7044 byl v akci poškozen flakem a pilot zraněn) na letišťe Morlaix (operace *Mandolin*), k němuž 313. perut startovala ve 14.20 z Portreathu, byl kolem 15.00 v ostré zatáčce oslepen palbou flaku a vrtulí a křídlem narazil do telefonního sloupu. Navzdory poškozené vrtuli a náběžné hraně křídla a proraženému olejovému chladiči se mu však v nízkém letu za doprovodu Sgt Prokopa Brázdy (P7858) a P/O Václava Jíchy (P8374) podařilo přeletět Lamanšský průliv (který je v těchto místech 160 km široký) a v 15.55 přistát na letišti Predannack. Přivezl s sebou kus dřevěného sloupu i s namotanými dráty.

„Nikdo z celé sestavy útočníků nevěděl, co se stalo poslednímu Spitfiru z modrého roje, v němž seděl Arnošt Mrtvý,“ napsal František Fajtl v memoárové publikaci *Vzpomínky na padlé kamarády*. „Oslepen hrozivou palbou protiletadlových kanonů a kulometů, narazil vrtulí a spodním krytem motoru do telefonní tyče, přerhal dráty, poškodil si kus vrtule a náběžnou hranu levého křídla a prorazil olejový chladič. Teď už

nebude zápasit s nepřítelem, ale s osudem. Celý Spitfire se třásl, jako by se chtěl ve vzduchu rozpadnout. Ale letěl! [...]

Po chvíli uslyšelo několik pilotů slabý hlas nešťastného Arnošta Mrtvého. Mluvil česky:

„Všechno se v mašině třese, já myslím, že to domů nedotáhnu. Kluci, pozdravujte manželku!“

Jícha s Brázdou dostali ihned rozkaz, aby zpomalili a pokusili se kulhajícího Spitfira najít a doprovodit domů. Jichovi špatně fungovalo rádio. Prokop mu téměř nerozuměl. Ujal se tedy iniciativně funkce zprostředkovatele a začal volat Arnošta sám.

Vlnkou napříč kursu zpomalil let a usilovně hledal kamaráda. Je to nesmírně těžká práce, při níž se pilot musí hodně spoléhat na náhodu. Nebylo čeho se chytit, kontroloři ze země nemohli pomoci, protože podmínky pro zaměření nebyly splněny. Arnošt Mrtvý byl daleko, ale hlavně příliš nízko.

Zanedlouho Brázda uslyšel Arnoštovo volání silněji a jasněji. Zřejmě se mu s Jíchou přiblížil. Při hledání kamaráda vedla Brázdu jediná myšlenka: zamezit, aby se Arnošt dostal příliš na západ. Mohl by minout Land's End, nejzápadnější výběžek Cornwallu, a dál už je jen a jen voda...

„Arnošte, tady Prokop. Jakou máš výšku a kurs?“

„Jsem asi 50 metrů nad vodou, kurs 355, tři pět, pět.“

Prokop si klidně, ale rychle promítl nešťastníkovu trasu. To je, Arnošte, dobrý, řekl si. Kurs mu neopravil.

„Pokus se vystoupat na 400 metrů, jestli to půjde.“ Tady myslel Brázda spíš na seskok pádákem než na nebezpečnější přistání na vodu, kdyby Arnošt musel přerušit let.

„Nahoru to nejde, motor netáhne a hodně hřeje,“ odpovídal vyčerpaný Arnošt.

„Arnošte, vydrž, za chvíli musíš vidět břehy,“ povzbuzoval ho Prokop, „operační sál pro tebe udělá všechno, určitě to dobře dopadne.“

Potom pokračoval Brázda v radiokorespondenci s kontrolory v operačním sále cornwallského sektoru. Ptal se jich, zda už mohou spearheada modrá čtyři zaměřit a zda ho už slyší.

„Ještě ne, je asi příliš nízko,“ zněla odpověď.

Bohužel, myslel si Prokop a hledal dál.

„Arnošte, vysílej, počítej anglicky do deseti.“

„Dobrá, Prokope, ale je mi na nic.“ Nebylo divu, vždyť z rozbitého křídla čouhalo půl metru telefonního sloupu a motor hrozil co chvíli kompletně vynechat.

„Prokope,“ ozvalo se ve sluchátkách, „už vidím zemi.“

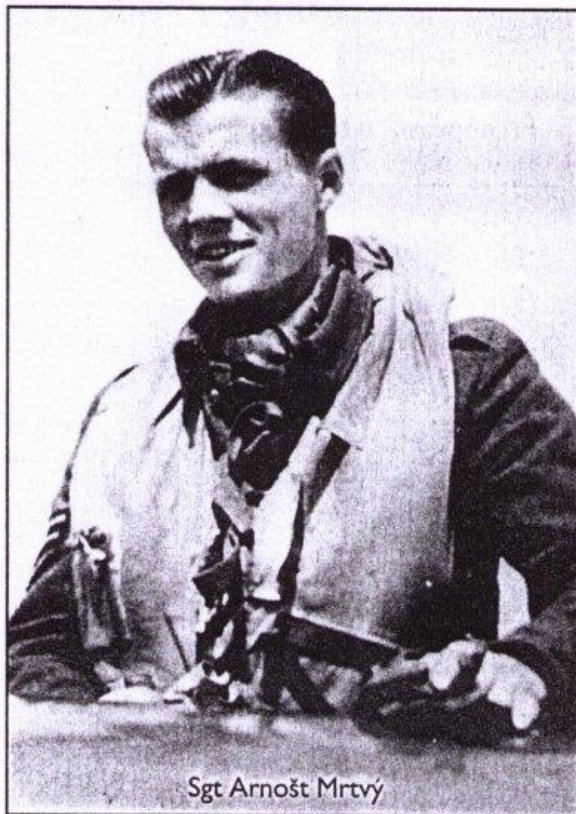
Brázda postřehl, že se Mrtvému třese hlas.

„Tak teď, Arnošte, nejkratší cestou k ní. Ale plyn nepřidávej.“

Přešťastná modrá tři, která už také zaslechla zem, se řídila Prokopovou radou. Pozemní kontroloři zapracovali a hravě svedli české kamarády dohromady.

Arnoštovo blaho se dovršilo. Zprava se k němu přidaly Spitfiry Brázdy a Jicha, kteří ho bezpečně dovedli na letiště Predannack...“

W/O Mrtvý, jenž za uvedenou akci obdržel 14. 11. 1941 Československou medaili Za chrabrost, padl 19. 4. 1944 při doprovodu Marauderů nad Mallines jako pilot Spitfiru MJ558, sestřeleného v souboji nad okupovanou Belgií.

Sgt Arnošt Mrtvý

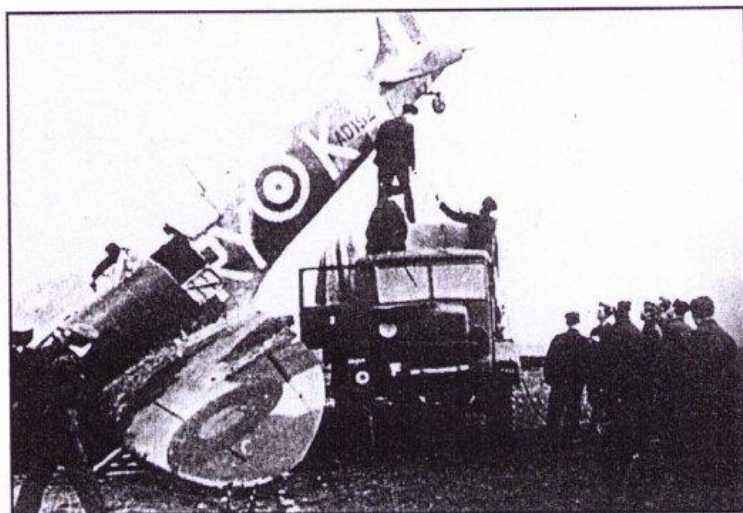
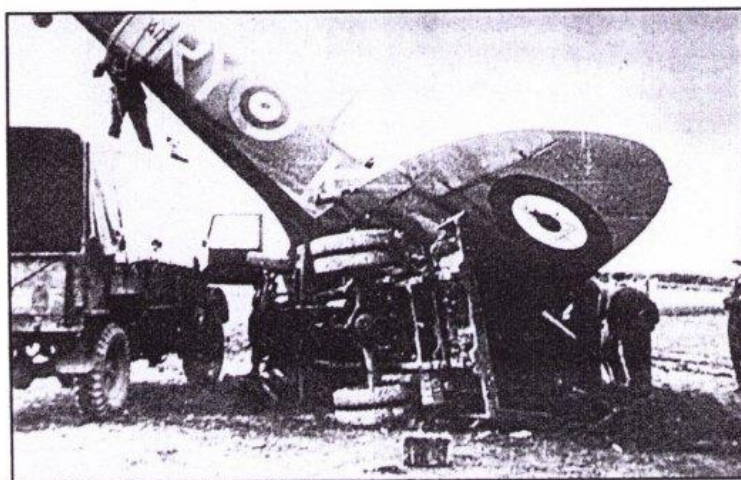
12. 11. 41 313.

Spitfire Mk.VB AD192 (RY-K)
Sgt Arnošt Mrtvý

letišťe Portreath
nezraněn

V průběhu výškového cvičného letu (do výšky 12 000 m a pak sestup do 750 m) mu zamrzla kabina, která nešla otevřít, takže při přistání neviděl před sebe. Navíc nepoužil klapky, byl tudíž při dosednutí dlouhý a při výběhu narazil na civilní nákladní automobil stojící za perimetrem, jemuž se již nestačil vyhnout. Spitfire jej převrhl a rozbitý zůstal ležet na něm Spolujezdec, který právě obsluhoval zdvihací zařízení, byl zabit na místě, zatímco řidič zemřel na následky těžkých vnitřních zranění v nemocnici po třech dnech. Letoun byl vážně poškozen (kat. C). Otřesený Sgt Mrtvý vyvázl bez zranění, ale byl na tom psychicky tak špatně, že musel být na čas z létání zcela vyřazen.

W/O Mrtvý měl za sebou již tři nehody z doby svého působení u 257. a 65. britské peruti, ale podrobnosti nejsou známy. Padl 19. 4. 1944 při doprovodu Marauderů nad Mallines jako pilot Spitfiru MJ558, který byl sestřelen v souboji nad okupovanou Belgií.

Minuty po tragédii, letišťe Portreath, 12. 11. 1941. Sgt Arnošt Mrtvý při přistání z výškového letu nepoužil klapky, byl proto dlouhý a jeho Spitfire Mk.VB AD197 (RY-K) při výběhu narazil do nákladního automobilu. Pilot vyvázl bez zranění, ale osádka auta zahynula.

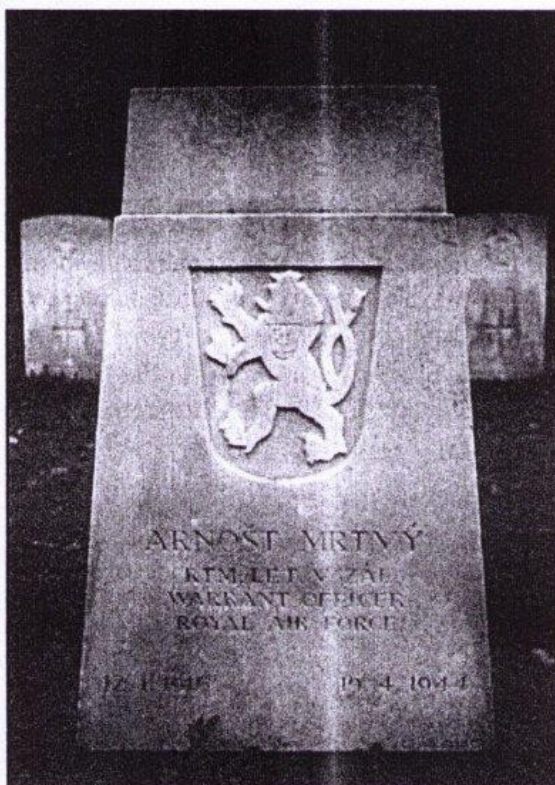
19. 4. 44	313.	Spitfire LF.Mk.IXC MJ558 (RY-)	severových. od Bruselu, Belgie
		W/O Arnošt Mrtvý	padl
19. 4. 44	312.	Spitfire LF.Mk.IXC MK248 (DU-R)	3 km již. od obce Zarren,
		F/Lt Bohuslav Budil	poblíž Diksmuide, Belgie
			zajat

Oba se nevrátili z doprovodu Marauderů nad seřadovací nádraží a dělostřelecké pozice v Mallines (Mechelen), sev. od Bruselu (operace *Ramrod 753*, již se zúčastnily 310., 312. a 313. peruč pod vedením W/Cdr Tomáše Vybírala).

Ještě před dosažením cíle se o útok pokusilo asi dvacet Bf 109G, ale jejich zteč byla po oboustranné palbě odražena. Nad cílem došlo k dalšímu přepadu, tentokrát ze strany osmi Fw 190A-6 a A-7 od I./JG 26 *Schlageter*, které pod velením svého *Gruppenkommandeura* a starého veterána bojuj na frontě u Lamanšského průlivu, Maj. Karla Borrise, vzletly z letiště Lille-Vendeville. V následném utkání byly sestřeleny dva čs. Spitfiry.

W/O Mrtvého kamarádi spatřili, jak v plamenech a se stuhou dýmu za sebou klouže bezmocně k zemi: „byl naposledy viděn v 18.53 asi 10 mil severně od Bruselu, když peruč byla napadena nepřátelskými stíhači,“ praví stručná zpravodajská svodka. Jak se později ukázalo, svou havárii nepřežil. Německé okupační orgány jej nechaly pohřbit na britském hřbitově ve Schoonselhofu nedaleko Antverp (hrob č. IVa-C-7).

Arnošt Mrtvý, místem jeho posledního odpočinku se stal belgický Schoonselhof.

Karel Pavlík – Ypres Town cemetery Extension (Ieper)

31. 1. 42	313.	Spitfire Mk.VB AD390 (RY-E) Sgt Karel Pavlík	letišť Hornchurch nezraněn

Při přeletu z Manstonu do Hornchurch nouzově přistál bez podvozku. Bližší příčina není známa.

Svou původní profesi písmomaliře uplatnil pilot Sgt Karel Pavlík k výzdobě několika Spitfirů Mk.VB od 313. československé stíhací peruti. Zde zdobí Spitfira Mk.VB AB276 (RY-K), s níž 10. 4. 1942 F/Lt Václav Hájek přiletěl bez dvířek kabiny. Letoun peruť užívala od 13. 1. 1942, kdy jej jako zcela nový převzala od 33. MU, do 8. 6. 1942, kdy jej převzala 91. peruť. Nebylo to však naposledy, kdy do jeho kabiny zasedl Čechoslovák. Stroj totiž později skončil jako cvičný u 57. OTU, kde na něm měl 27. 9. 1944 nehodu Sgt Bohuslav Brázda. (via P. Kocfelda)

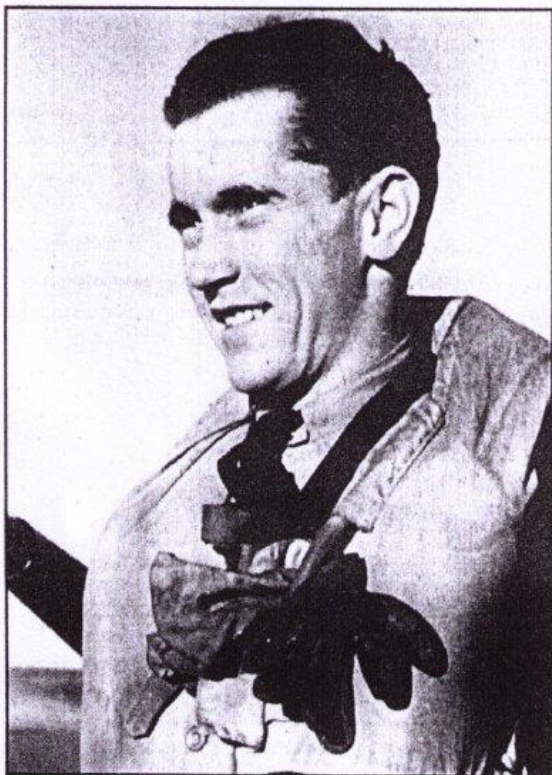
5. 5. 42	313.	Spitfire Mk.VB BM261 (RY-)	Mount Kemmel, Dranouter, 10 km jihozáp. od Ypres, Belgie
Sgt Karel Pavlík			padl

Nevrátil se z doprovodu Bostonů nad elektrárnu v Lille (operace *Circus 157*), k němuž startoval ve 14.41 ze satelitního letiště Fairlop s Hornchurchským křídlem (64., 122. a 313. peruť), vedeným W/Cdr Robinem P. R. Powellem, DFC.

Proti spojenecké formaci odstartovalo přibližně 70 stíhacích Fw 190 od I. a III./JG 26 *Schlageter* z letišť v severofrancouzském St. Omer-Arquesu a z belgického Wevelghemu, vedených Hptm. Johannesem Seifertem, resp. Hptm. Josefem Prillerem. Po přeletu pobřeží se se jihových. od Furnesu (Veurne) sice objevila šestice Fw 190 od III./JG 26, ale prozatím jen stoupala a pak z povzdálí sledovala svaz. Udeřila až kolem 15.35 nad Lille, kdy byla v taktické výhodě, neboť Bostony odbombardovaly a celá formace točila ke zpáteční cestě, takže piloti museli dávat pozor také na to, aby nedošlo k nějaké kolizi s okolními Spitfiry.

Jako první byla na ráně právě 313. peruť, letící jako obvykle v nejvyšším patře v roli výškového krytu, konkrétně ve výšce 7300 m. Patnáct Fw 190 od Seifertovy I./JG 26 na ni udeřilo z převýšení ve dvou skupinách – osm zleva a sedm zepředu. Současně se v piké na 313. peruť vrhlo oněch šest Prillerových Fw 190, které piloty Spitfirů znervozňovaly již při letu k cíli. Němcům se podařilo prorazit tímto vrchním zajištěním a vrhli se na zbylé dvě perutě Hornchurchského křídla (122. a 64. peruť). Okamžitě se rozpoutala nelítostná bitva, v níž byla spojenecká formace zcela rozbita a utrpěla těžké ztráty. Ačkoli Hornchurchské křídlo nárokovalo 5-2-1 vítězství, Němci ve skutečnosti vyvázli beze ztrát (některé Fw 190 snad mohly být jen lehce poškozeny, pod 10 %).

Němečtí piloti hlásili pět sestřelených Spitfirů: po jednom Oblt. Klaus Mietusch od 7./JG 26 (15.35, 3 km severozáp. od Poperinghe), Hptm. Johannes Seifert od I./JG 26 (15.40, v prostoru Bailleul), Lt. Arthur Beese od I./JG 26 (15.40, sev. od Hazebroucku), Hptm. Josef Priller od III./JG 26 (v 15.40-15.45, v prostoru mezi Armentieres a Poperinghe, 11 km jihozáp. od Yprů) a Obfw. Hans Heitmann od 8./JG 26 (15.55, Kemmel). Šestý sestřel Spitfiru, který nárokoval Oblt. Josef Haiböck od I./JG 26, nebyl potvrzen.

Skutečné britské ztráty více než odpovídají německým hlášením: pět Spitfirů zůstalo na druhé straně průlivu, šestý havaroval v Anglii a další čtyři se z bojiště na své anglické základny vrátily poškozeny. 313. peruť ztratila jeden Spitfire – BM261 (Sgt Karel Pavlík padl), 122. peruť čtyři – BM210/MT-F (S/Ldr František Fajtl unikl zajetí), BM321/MT-T (Belgičan F/Lt Baudouin M. G. de Hempinne padl), BM138/MT-N (Kanadán Sgt Rolland A. J. Ribout padl) a BM404/MT-A (Brit F/Sgt Stacey D. Jones padl). Spitfire BM209/Ry-G, havarovaný v Anglii patřil P/O Jiřímu Kučerovi od 313. perutě, a ony čtyři poškozené stroje

Sgt Karel Pavlík (313. peruť), další z četných obětí výkonnostní superiority německých stíhacích letounů Fw 190, které tehdy decimovaly svazy britských Spitfirů. Padl 5. 5. 1942 poblíž Yprů v souboji s velitelem III./JG 26 *Schlageter*, Hptm. Josefem Prillerem.

Pole u belgické obce Dranouter, jihozápadně od Yprů: hluboký kráter a rozmetané trosky – na dlouhou dobu jediná stopa po Spitfiru Mk.VB BM261 a jeho pilotovi, Sgt Karlu Pavlíkovi. (D. Decuypere)

pilotovali P/O Václav Jicha (BM306/RV-E) od 313. perutě a Kanadán Sgt George Nadon (MT-S), Brit P/O John Crisp (MT-C) a Beličan P/O Raymond van de Poel (MT-X); všichni tři od 122. perutě.

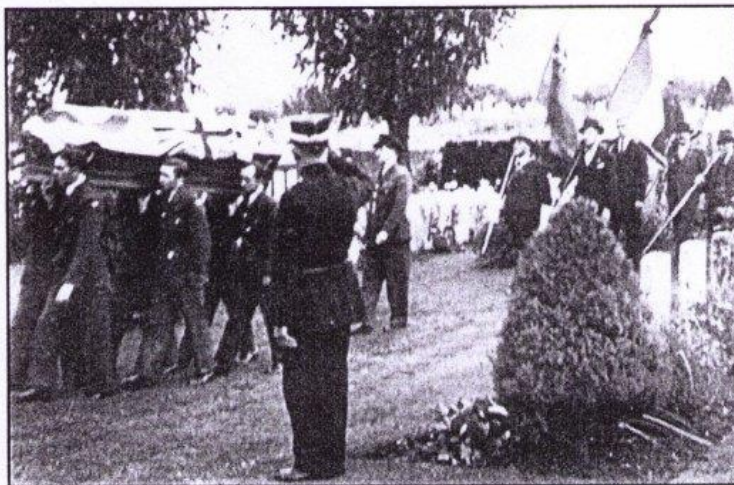
Sgt Pavlík letěl jako číslo P/O Václava Jíchy. Útok šestice Fw 190 od III./JG 26 *Schlageter* je oba oddělil od sebe a Sgt Pavlík přesile podlehl. Po svém návratu P/O Jicha hlásil, že viděl jednoho Spitfira, pravděpodobně Pavlíkova, jít k zemi v plamenech.

Podle německých zdrojů Sgt Pavlíka sestřelil *Gruppenkommandeur* III./JG 26, Hptm. Josef Priller (jeho 70. sestřel), jenž mezi 15.40 a 15.45 nárokoval sestřel Spitfira zprvu mezi Armentieres a Poperinghe, po upřesnění v prostoru 11 km jihozáp. od Yprů. To souhlasí velice přesně, neboť Pavlíkův Spitfire se po zásahu ve vysoké rychlosti doslova zařítzil do měkké jarní půdy v Mount Kemmelu v belgické pohraniční obci Dranouter, vzdálené asi 10 km jihozáp. od Yprů.

„Dne 5. 5. 42 v 15.13 jsem startoval se svou Gruppe na obranu proti nalétávajícímu anglickému svazu,“ napíše Hptm. Priller po boji do svého bojového hlášení. „Spatřil jsem 4 bombardéry se stíhací ochranou asi 100 Spitfirů přelétnout pobřeží a s Gruppe jsem stoupal velkým obloukem, neboť jsem ještě neměl operační výšku. Kolem 15.40-45, když se svaz obracel a nabíral směr na západ, zaútočil jsem na svaz s převýšením a postřelil jsem jeden vzadu letící Spitfire. Ze sestřeleného Spitfira odletěl kus, stroj udělal jednu otočku vývrtky, po níž se obrátil na záda a v prudkém střemhlavém letu se řítit dolů. Ze Spitfira vyšel nejprve bílý a potom šedý kouř. Jeho dopad jsem zpozoroval zhruba mezi Armentieres a Poperinghe. Přesnější místo dopadu jsem nemohl zjistit, protože jsem poté opět stoupal, abych mohl provést další útok.“

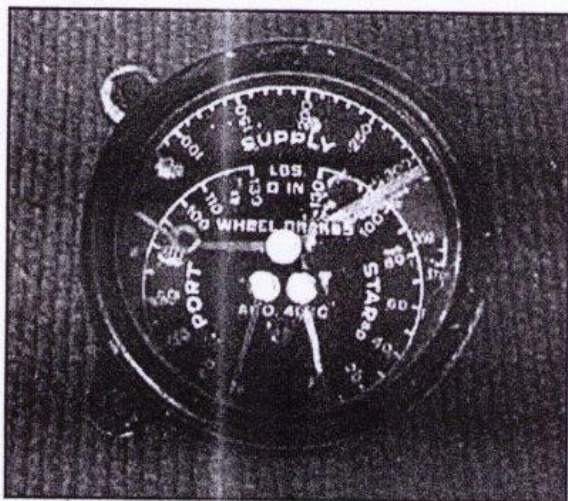
Po dopadu v Dranouteru zůstal Pavlíkův Spitfire vězet asi 4 m pod zemí na pozemku farmy pana Emile Brela; pilota nikdo vyskočit neviděl. Německé okupační úřady pro vyzdvižení ostatků spojeneckého pilota vyvinuly jen minimální úsilí. Teprve poté, co oblast osvobodila spojenecká vojska, bylo Pavlíkovo tělo vyproštěno z trosk stíhačky, pozitivně identifikováno a důstojně pohřbeno. „... Bydlela jsem asi 2,5 kilometru od místa, kde spadl Sgt Pavlík,“ začíná svou vzpomínku na pátrání a na-

Německá okupační správa za války nevyvinula nijak významné úsilí o vyzdvižení ostatků spojeneckého pilota, jehož letoun se 5. 5. 1942 zaryl hluboko do země u belgického Dranouteru. Po přechodu fronty tak učinil až spojenecký pátrací tým. Ostatky Sgt Karla Pavlíka byly se všemi vojenskými poctami pochovány na městském hřbitově v Yprech.

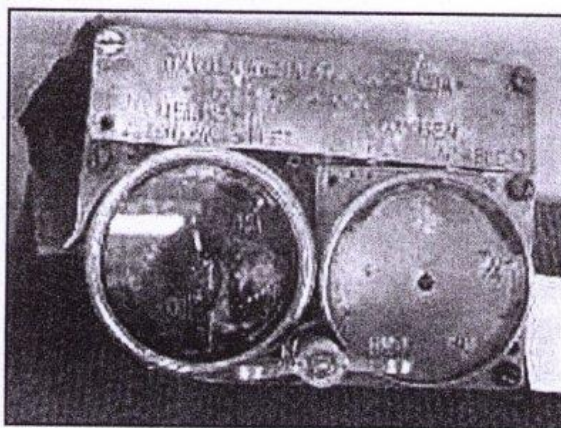

lezení Pavlíkova těla paní Jacqueline Van der Weghe. „Každý den jsem kolem něho jezdila na kole. Pamatuji se na malý, černý kříž, který tam byl vztyčen krátce po neštěstí. Němci se pokoušeli letoun vyzvednout, ale jámu vyhloubili příliš mělkou a tak pilota nenalezli. Když si však byli jisti tím, že nejde o německého pilota, bez dalšího hledání kráter opustili. Tehdejší starosta Dranouteru, pan Alidor Delamane byl tímto přístupem šokován: Němci skončili pátrání nikoli proto, že nebylo možné pilota objevit, ale proto, že zjistili, že nešlo o jejich pilota. Starosta tehdy na Němcích urgoval, aby alespoň nad kráterem vztyčili kříž (bez nápisu), který tam byl ještě roku 1946.

V roce 1999 belgičtí letečtí archeologové po vynaložení značného úsilí zbytky Pavlíkova Spitfiru Mk.VB BM361 vyprostili ze země. V relativně zachovalém stavu se nacházely např. některé přístroje...

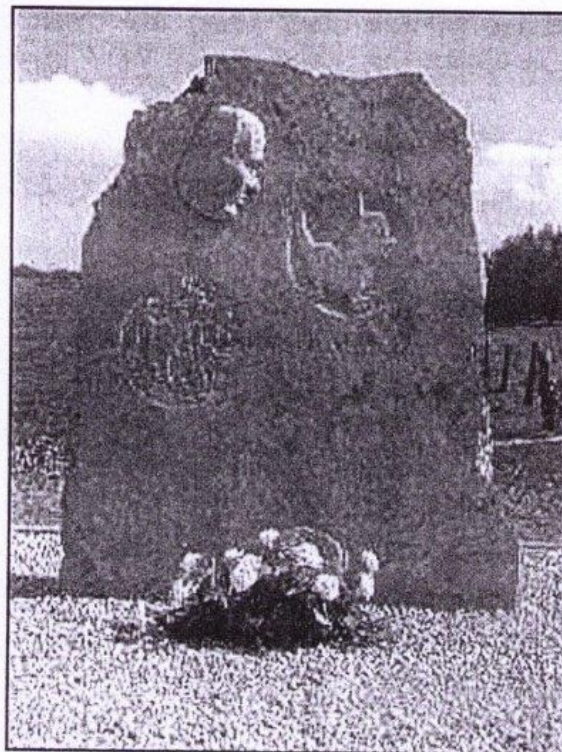
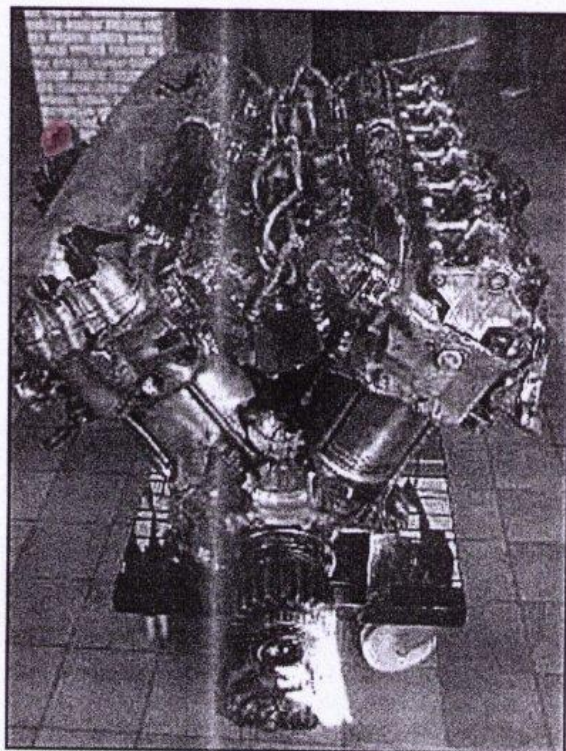

... nebo regulátor kyslíku...

... motor Rolls Royce Merlin 45.

Na místě Pavlíkovy katastrofy nechala místní samospráva v Dranouteru vztyčit pomník, slavnostně odhalený 28. 8. 1999. (D. Decuyper)

Vzpomínám si, že jednoho podzimního dne roku 1944 přijeli do (již osvobozeného) Dranouteru britští vojáci tohoto neznámého pilota exhumovat. Byli dva a kopali den po dni. Byla to nemožná práce. Musíte si uvědomit, že kamení na Mount Kemmelu je takové zvláštní. Říkáme mu "živý kámen". To znamená, že když nějak díru přece jen vydolujete, jiné kamení se sesune na původní místo a můžete začít znovu. Přišla pomalu zima a pilotovo tělo nebylo nalezeno. Práce pak byly přerušeny. Muselo se to provést jinak. Lidé v Dranouteru chtěli v práci pokračovat s velkým zájmem, ale pochybovali o výsledku, protože si pamatovali hloubku kráteru, který udělal spadlý Spitfire. Časně z jara 1945 přivezli Britové lepší techniku – buldozer, tehdy úplně novou věc.

Za nějaký čas... jsme uslyšeli, že objevili tělo pilota. Bylo převezeno na radnici v Dranouteru a leželo v rakvi bez víka. Následujícího dne přišel anglický vojenský lékař a ptal se, zda chce být přítomna ohledání. Vzpomínám si velmi dobře na to, že když jsem pilotovo tělo viděla poprvé, že bylo velmi dobře zachované. Na první pohled bylo netknuté od té doby, co bylo pod zemí, tedy od 5. května 1942. Nemluvím samozřejmě o hlavě, kterou jsem neviděla a která byla stále v mé přítomnosti zakryta. Něco se s ní muselo stát. Myslím, že když se jeho Spitfire zařizl do země na Mount Kemmelu, hlava byla oddělena od trupu. Tělo bylo zachováno díky kamenné oblázkové půdě, která je pro tuto část Flander typická...

Pilot neměl vysoké boty, ale polobotky. Doktor, který hledal identifikační známku, náhle našel jméno Sgt Pavlíka zevnitř v botě. Jakmile ho našel, uzavřel rakev. Příští den přijelo nákladní auto na radnici v Dranouteru. Byla jsem tam a nikdy nezapomenu na tyto emocionální okamžiky. Na rakvi byla rozprostřena belgická vlajka. Když byla rakev vynášena z radnice a tělo Sgt Pavlíka v rakvi nakládáno na nákladní automobil, vojáci stáli v pozoru a vzdávali čest. Byla jsem tak pohnutá, že jsem začala plakat..."

Sgt Pavlík byl pohřben se všemi vojenskými poctami na hřbitově v Yprech (hrob č. 4-A-41).

V roce 1999 místní letečtí archeologové po vynaložení značného úsilí ze země vyprostili i zbytky Pavlíkova Spitfiru BM261. Jednalo se především o motor Rolls Royce Merlin 45 a několik dalších součástí. Místní samospráva v Dranouteru pak na místě havárie nechala vztyčit pomník. K jeho slavnostnímu odhalení došlo 28. 8. 1999 za přítomnosti místodržitele západních Flander.

2)

Následují výňatky z Expedice Zwolle 2000 Klubu historie letectví Jindřichův Hradec:

„S blížícím se pondělním podvečerem 12. června 2000 jsme se vydali na jihozápad Belgie, kde se nachází slavné, zároveň počtem obětí neblaze proslavené prvoválečné lokality Ypres, Zonnebeke a Passchendaele. Nedaleko poslední jmenované stojí známý britský monument **Tyne Cot**, který jsme znali již z "Expedice Dieppe '97". Také proto jsme si právě u něho dali ve 20 hodin sraz se členy belgické letecko-historické skupiny BAHA (Belgium Aircraft Historical Association). Dříve to s ohledem na pracovní vytížení belgických kolegů nebylo možné.

Jelikož však naši řidiči dokázali svižnou jízdou ušetřit poměrně dost času, využili jsme ho k pokračování terénních průzkumů a sběrů na válečných bojištích. Námi vyzkoušené a nejvíce oblíbené byly meze a okraje polí. Tam totiž "zrezivělým železem" znechucení zemědělci odhazují veškeré zemědělským pracím překážející předměty. Postupně se tak v útrobach našeho vozu objevily zkroucené "prasečí ocásky" používané k upevňování drátěných zátarasů, střepiny z munice, ale i torzo francouzské polní lahve či dva knoflíky z anglické polní uniformy. V zápalu této práce jsme zapomněli na čas i na kolegy z BAHA. Musím ještě podotknout, že jsme se s nimi nikdy neviděli a znali se pouze z písemné korespondence.

Právě když jsme s kolegou Vládou "Vojtou" táhli k autu další z prasečích ocásků, zastavilo za naší expediční osmimístnou Barčou osobní vozidlo. Nikdo nevystupoval a jeho

řidič nás i se svojí partnerkou poměrně pozorně sledoval. Trochu jsme znejistěli, ale pak se vydali směrem k nim. To už nám šel v ústrety muž středních let. Představil se jako Erwin a odvolával se na znak našeho Klubu historie letectví nalepený na kufru automobilu i naší domluvenou schůzku. Tím se vše vyjasnilo. Po krátkém seznámení jsme se anglicky dali do rozhovoru. Až po chvíli nám také Erwin vysvětlil své zaváhání po příjezdu na místo srazu. Bylo mu totiž divné, že se osm leteckých archeologů z Čech bude pachtit na poli s nějakým obyčejným a zde absolutně běžným železem z I. světové války, když kopeme letadla z II. světové války. Nemohl prostě pochopit, že nás zajímají obě témata a pro něj obyčejné nálezy patří v České republice k ojedinělým, často unikátním.

Konverzace sice nebyla nejsvižnější, ale měli jsme stále o čem hovořit. Zároveň jsme byli pozváni do nám neznámého městečka Erembodegem. Právě tam totiž budovali s kolegy z BAHA soukromé letecké muzeum. A takovému pozvání se nedalo odmítnout. Na cestu jsme se vydali, vedeni Erwinovým vozem, asi ve 20,30 hodin. V bezmezném víře jízdy pouze několika málo kilometrů jsme stále sledovali vůz před námi. Časem zapadlo slunce. Když už jsme jeli více než hodinu, kapku jsme znejistěli. Zastavili jsme až téměř ve 22 hodin. Jak jsme dodatečně zjistili, ujeli jsme 130 km a nacházeli se nedaleko Bruselu. To už nás čekal Cyndrik, předseda BAHA. Zval nás hned srdečně do svého domu na kávu, ale nám se zdál tento noční čas k návštěvě více než nevhodný. V Belgii se však žije jinak než u nás. Téměř hodinu jsme pak diskutovali o letecké archeologii a osudech Čechoslováků sestřelených nad belgickým územím během II. světové války. Věnovali jsme se dokumentaci výzkumů u nás na jihu Čech v porovnání s Belgií. V nás stále hlodala zvědavost nad podobou v té době postupně vznikajícího muzea BAHA. To kolegové jistě dobře věděli, a tak jsme se ve 23 hodin vydali na další cestu.

Jeli jsme asi deset minut. Zastavili jsme před menším obchodem s potravinami, který patřil Cyndrikově manželce. Prošli jsme prodejnou a pokračovali do zadního traktu budovy. A právě zde, v bývalém skladu, nás čekal letecko-archeologický ráj! Zatím sice jen v krabicích, policích či volně po zemi, ale nacházely se zde stovky fragmentů z válečných letounů. To, co kolegové vykopali přibližně během deseti let. Trosky z Messerschmittu Bf-109, Halifaxu, Mustangu P-51, Lightningu P-38, několika verzí Spitfirů a podobně. Torza celkem z osmi letounů. Při této příležitosti se kolegové zeptali na počet námi lokalizovaných strojů. Velmi rádi jsme se pochlubili, že jsme jich zatím vykopali patnáct. Údiv kolegů byl jasně patrný! Po chvíli jsme jim vysvětlili, že se téměř každý z letounů počtem nalezených kusů fragmentů vejde do jedné igelitové tašky.

Když jsme asi hodinu upřímně obdivovali vystavené exponáty, přišel za mnou Cyndrik a předal mi pro náš klub jeden UNIKÁTNÍ dar. Belgičtí kolegové se totiž v roce 1998 zúčastnili vyzvednutí trosky letounu Spitfire Mk. V., ve kterém 5. května 1942 zahynul pilot 312. čs. stíhací perutě štábní rotmistr **Karel Pavlík**. Jeho hrob v Ypres jsme navštívili během "Expedice Duxford '98". Nepodařilo se nám však v terénu najít jediný fragment z této stíhačky. Až teď jsme se dozvěděli, že výzkum proběhl asi dva měsíce před naší expedicí a 99% vyzvednutých exponátů skončilo v soukromé sbírce ve Velké Británii. Tím 1% byla prostřelená tlaková kyslíková nádoba pro pilota, která tak jediná oficiálně reprezentovala existenci letounu K. Pavlíka. Upřímně řečeno, ani dnes nedokáží pořádně popsat pocit, který jsme v tu chvíli prožívali. Cyndrik celou věc uzavřel konkrétní a především jasně srozumitelnou myšlenkou: "Karel Pavlík byl Čech. Proto tato část jeho letounu patří vám. Alespoň pomyslně se tak Pavlík vrátí domů". A aby nás kolegové přesvědčili o upřímnosti svých myšlenek, přidali nám jen tak pro radost ještě část dynamu z Halifaxu a torzo řídicího mechanismu od kniplu ze Spitfiru. Na takovouto situaci jsme nebyli připraveni. Oběma kolegům a našim novým kamarádům jsme dali po půl litru rumu /české whisky/ a množství propagačních materiálů o našem městě. Chystáme se jim všechno vynahradiť při jejich plánované návštěvě J. Hradce“.

Poznámky

Jména uvedená v databázi CWGC souhlasí se jmény na náhrobcích. Na rozdíl od náhrobků jsou však jména v databázi pochopitelně bez českých interpunkčních znamének.

Hodnosti uvedené v databázi Commonwealth War Graves Commission nesouhlasí s hodnotami na náhrobcích.

Data úmrtí jsou stejná v databázi Commonwealth War Graves Commission i na náhrobcích.

Datum narození – uvedeno pouze na náhrobcích.

Použitá literatura, vhodná ke studiu dalších informací

Ing. Gustav Svoboda, generálmajor v.v., publikace „Ti, kteří se nevrátili“, Praha 1992

Ing. Gustav Svoboda, generálmajor v.v., „Československé válečné hřbitovy a hroby v cizině“, Praha, červen 1995

Databáze Commonwealth War Grave Commission, Elverdingsestraat 82, B-8900 IEPER, Belgie

Mgr. Petr Klučina, Vojenský historický ústav Praha, „Obléhání přístavu Dunkerque“, 17.9.2001

Jiří Rajlich, „Na nebi hrdého Albionu“, 7. část, listopad 2004, Svět křídel, Cheb

Klub historie letectví Jindřichův Hradec, záznamy z Expedice Zwolle 2000

Zpracováno pro potřeby Úřadu přidělence obrany ČR v Bruselu a velvyslanectví ČR v Bruselu. V případě potřeby a zájmu prosíme o doplnění dalších informací, aktualizaci či opravu případných nepřesností.

Zpracovali: Milada Malá a Jaroslav Malý, listopad - prosinec 2005, Belgie, Brusel